

В'ячеслав Швець,
асистент,
Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, вул. Мельникова, 36/1,
м. Київ, 04119, Україна, e-mail: krum2003@ukr.net

УДК 007: 304: 070: 323.15

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА ГАЗЕТИ «РОДЕН КРАЙ»: У ПОШУКАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Стаття присвячена аналізу інформаційного наповнення газети болгарської національної меншини в Україні «Роден край», ролі художньо-літературного компонента видання в піднесенні національної свідомості читачів. Досліджуваний період припадає на 1989–1995 роки, коли відбулося формування основних принципів редакційної політики. Особлива увага приділена висвітленню на сторінках газети творчості місцевих, бессарабських письменників. Аналіз основного масиву публікацій, редакційної пошти дає підстави стверджувати, що видання «Роден край», безумовно, відіграло значну роль у відродженні притлумленої національної ідентичності болгарської меншини, яке, проте, спостерігалось на тлі уповільненого формування української громадянської свідомості.

***Ключові слова:** преса етнічних меншин, етнічна консолідація, редакційна політика.*

Вступ. Із багатьох причин у поліетнічному українському суспільстві інкорпорація національних меншин відбувається з різною інтенсивністю. Болгарська діаспора проживає на Півдні країни, де державотворчі процеси історично мають меншу підтримку населення, ніж в інших регіонах. З огляду на недостатню увагу суспільства до потреб національних меншин дослідження культурного простору болгарської громади набуває особливої ваги.

Періодика болгарської меншини в Україні й досі знаходиться на периферії наукових інтересів вітчизняних журналістикознавців. На сьогодні найґрунтовнішим дослідженням такого типу можна вважати монографію Ю. Колісника «Преса національних меншин України», в якій, попри всі наукові знахідки автора, видання болгарської громади розглянуті недостатньо. До проблеми болгарської періодики (переважно радянської доби) також звертались Е. Стоянова, Н. Яблонівська. Значний інтерес становлять публікації незмінного (з 1995 р.) редактора тижневика «Роден край» Д. Костової.

© Швець В., 2015

Предметом дослідження є контент газети «Роден край» («РК») у період становлення газети (1989–1995 рр.) – формування редакційного колективу, завоювання читачької аудиторії, розширення тематичного спрямування. **Мета статті** – дослідити літературно-художній компонент видання, його роль у піднесенні національної самосвідомості болгарського етносу в Україні. Досягнення мети передбачає виконання таких завдань: простежити історію появи газети, проаналізувати контент видання на різних стадіях функціонування «РК» (у межах окресленого періоду), встановити взаємозв'язок між постаттю редактора та характером уміщених творів, озвучити значення літературної сторінки г. «Роден край» у збереженні (відновленні) національної ідентичності болгарської громади регіону.

Методи дослідження. Під час роботи над дослідженням було використано бібліографічно-описовий метод (в оцінюванні актуальності статті), проблемно-тематичний (в окресленні кола поставлених автором завдань), порівняльно-історичний (у зіставленні й систематизації фактів розміщення редакцією творів художньої літератури з урахуванням складних суспільно-політичних процесів кінця 80 – початку 90-х рр. ХХ ст.), системно-хронологічний (у розміщенні в послідовному часовому зв'язку окремих фактів, подій та явищ, аналізованих у статті), статистичний (застосування цього методу ускладнювалось об'єктивними труднощами, пов'язаними з пошуками річних комплектів видання: приміром, до бази даних автора не увійшли і, відповідно, не були опрацьовані № 31 та 38 за 1991 р.).

Результати й обговорення. Успіх газети «Родно слово», видання болгарської національної меншини в сусідній Молдові, спонукав владу Одещини відреагувати на запити часу та рішення ХІХ Всесоюзної партійної конференції щодо задоволення національно-культурних потреб етнічних меншин. Проте перші подібні спроби варто визнати невдалими: поява «болгарської сторінки» в «Комсомольській іскрі» (6 квітня та 23 травня 1989 р.) для представників діаспори залишилася непоміченою: україномовний офіційний орган Одеського обкому ЛКСМУ в районах з компактним проживанням етнічного болгарського населення практично не передплачували.

Тому вже в липні 1989 р. під назвою «Роден край» вийшов друком спеціальний випуск газети «Знамя коммунизма», органу Одеського обкому КПУ та обласної ради народних депутатів. Відповідальним секретарем номера, що вийшов на 8 сторінках тиражем 15 тисяч примірників, був призначений Григорій Садовниченко.

У дусі часу редакція заявляє, що нове видання покликане продовжити в суспільстві процеси перебудови, розвитку демократії та глас-

ності. Матеріали номера рясніють осучасненою компартійною риторикою про етнічне відродження як новий щабель духовного розвитку «нашого багатонаціонального суспільства», без чого «неможливе відновлення ленінської моделі соціалізму». Попри це у рубриці «З поетичного записника» газета представила творчість найвідоміших бессарабських письменників І. Мавроді, Н. Стоянова, П. Бурлака-Вилканова ліричними віршами (з елементами пейзажної та патріотичної поезії), утримавшись від декларування мотивів інтернаціональної дружби.

На опрацювання читацьких анкет та розв'язання організаційних питань пішло близько року, тому перший номер г. «Роден край» як офіційного додатка органу Одеського обкому партії побачив світ 30 липня 1990 р. Обсяг газети скоротився до 4 сторінок, періодичність виходу становила один раз на тиждень. Уже наприкінці серпня 1990 р. на запрошення головного редактора г. «Знамя коммунизма» Ю. Мазура редакційний колектив очолив громадянин Болгарії І. Кондов.

Зважаючи на вкрай низький рівень обізнаності місцевого населення з творчістю класиків болгарської літератури, І. Кондов почав активно використовувати сторінки «РК» для популяризації болгарських авторів. Можемо погодитися з думкою пізнішого редактора видання Д. Костової про те, що «РК» з першого дня виходу перетворився на багатofункціональну газету, яка, крім своєї основної мети, намагалася заповнити інформаційний, навчальний, пропагандистський, методичний, культурологічний вакуум у болгарській тематиці [1, с. 163].

Певний час поява творів класиків болгарської літератури на сторінках видання не мала системного характеру. Вибір письменників, ідейно-тематичний характер та розміщення їхніх творів на шпальтах газети – в усьому вбачається хаотичність. При цьому заслуговує на увагу нестандартне рішення редакції опублікувати з нагоди дня визволення Болгарії, що зазвичай супроводжувався появою низки статей науково-публіцистичного характеру, уривок з роману І. Вазова «Под игом», у такий спосіб передавши народні настрої та сподівання напередодні визволення з-під османського гніту (1993. – № 9).

Більш повно на шпальтах «РК» була представлена лірика (переважно патріотична) І. Вазова – «Майка ми», «Аз съм българче», «Русия», «Радецки», «България», «Българският език», «Великден», «На България». Крім творів патріарха болгарської літератури, редакція публікувала також поезію П. Славейкова, Хр. Ботева («Хаджи Димитър») та прозу А. Константинова («Бай Ганьо»).

Розуміння того, що бессарабські болгари є окремим субетносом зі своєю, дещо відмінною від материнського етносу системою цінностей, поглядів, уявлень, підштовхнуло редакцію до популяризації творчос-

ті місцевих письменників. На сторінках газети з'являються поезія П. Бурлака-Вилканова, В. Калоянова, М. Бичварова, проза І. Вилкова, багатоманітна творчість Г. Барбарова (афоризми, пародії, епіграми тощо). Усупереч усталеній у Болгарії думці про архаїчний характер мови бессарабських письменників це не відповідає дійсності. Навпаки, усі згадані автори тяжіли до дотримання норм сучасної болгарської літературної мови [2, с. 204].

У 90-х роках українські болгари відчували тісний духовний зв'язок із болгарами Молдови, де в культурній, літературній та науковій сферах ще за радянського періоду реалізували себе сотні представників болгарської інтелігенції родом із Одещини (у повоєнний час на території УРСР книжки болгарською мовою неофіційно були заборонені до друку). Тому інтерес газети до літературної творчості земляків на сторінках «РК» став непоодиноким фактом. Причому популяризаторами виступили численні позаштатні кореспонденти газети, не байдужі до краси рідного слова. Так завдяки зусиллям учителя М. Дерменжі читачі «РК» ознайомилися з творчістю Тодора Стоянова (1990. – № 13).

Щоправда, частіше авторами подібних матеріалів виступали професійні письменники, завдяки чому на сторінках «РК» з'являлися рецензії та літературознавчі нариси високого рівня. Приміром, лише впродовж 1991 р. творчості М. Бичварова (№ 18), В. Калоянова (№ 26), П. Люленова (№ 41) присвятив статті Г. Барбаров.

У невеличкому нарисі (1991. – № 32), присвяченому постаті П. Бурлака-Вилканова, перша збірка якого «Моя южна равнина» справила колосальний вплив на всіх бессарабських поетів, повернувши їх до рідної мови, Г. Барбаров не лише оцінює художню вартість поезій свого вчителя, а й порушує актуальну на той час проблему взаємозв'язку письменників зі своїми читачами. Автор визнає, що через тривалу денационалізацію болгарського етносу поезія навіть таких зрілих і визначних майстрів, як П. Бурлак-Вилканов, усе ще шукає свого читача.

Не викликає сумнівів вага опублікованої на сторінках «РК» творчості бессарабських письменників у конструванні (активізації) болгарської національної ідентичності. Адаже поезія окремих місцевих авторів пронизана запозиченими з національної міфології Болгарії масштабними символами, а серед ключових фігур використана вся «номенклатура національних героїв», а не лише популярних у Бессарабії [3, с. 338].

З іншого боку, оспіваною батьківщиною у творчості більшості бессарабських поетів постає Буджак (південна частина Бессарабії), а в разі порушення автором теми «двох батьківщин» ітиметься про рідний край та Болгарію (лише поезія народженого в Молдові Н. Стоянова

сповнена любові до держави, що стала притулком для його народу). Таким чином, попри всю розмитість географічного маркера батьківщини у творчому місцевих авторів [4, с. 538], образ України як рідної держави у творчому доробку українських болгар практично не простежується.

Упродовж значного періоду часу для болгарської громади України «РК» залишався чи не єдиним джерелом інформації у сфері національної культури. Не видається перебільшенням думка І. Пушкова про те, що навіть після виходу ґрунтовного дослідження М. Дихана «Писатели-българи в Украйна» (Одеса, 1998) про зміст книжки та її характер читачі переважно дізнавалися з публікацій у газеті [5, с. 4]. Власне і сам І. Пушков, готуючи до виходу четвертий випуск збірника «Българска Бесарабия», присвячений літературній творчості місцевих письменників, використав близько 20 нарисів, першодруком яких стали публікації в періодичних виданнях регіону (газети «Роден край», «Родно слово», «Български глас»).

Після повернення І. Кондова до Болгарії газету очолює місцевий журналіст А. Гайдаржі (грудень 1991 р.). Про значну увагу, яку редакція почала приділяти формуванню естетичних смаків своїх читачів, свідчить поява літературної сторінки (28.11.1992): чверть газетної площі номера була віддана різножанровій творчості Г. Барбарова – одного з небагатьох бессарабських письменників, які народилися в молдавській частині регіону. Утім у 90-х роках цей факт ніяк не впливав на ступінь читацького інтересу до поетичного доробку автора.

Крім Г. Барбарова, в рамках літературної сторінки «РК» презентував творчість Т. Стоянова (1992. – 12 груд.), П. Бурлака-Вилканова (193. – 23 січ.). Анонсує твори останнього, редакція пообіцяла регулярно публікувати твори десятків співвітчизників з Молдови та України – як знаних та відомих письменників, так і молодих. На заваді цим амбіційним планам стала низка об'єктивних причин, серед яких передусім необхідно згадати нестачу молодих талантів, здатних на рівних конкурувати з творчістю справжніх корифеїв болгарської літератури.

Заслугує на увагу реакція газети на висловлювання (популярне і серед чиновництва) голови Одеської філії СПУ Б. Сушинського про низький фаховий рівень сучасних болгарських авторів (1992. – 26 верес.). Не ставлячи під сумнів думку професійного письменника і взагалі ніяк її не коментуючи, редакція відводить цілу шпальту під публікацію високохудожніх прозових та поетичних текстів громадян Молдови, народжених в українській частині Бессарабії. Цим очевидним демаршем («Моя рідна Бессарабія», назва літературної сторінки, стала своєрідним протестом проти нещодавно проведених кордонів) «РК» мав намір продемонструвати, що незалежно від громадянства те-

матика та ідейна спрямованість надрукованих творів є однаково близькими та актуальними для всієї болгарської громади регіону.

Поступово журналісти видання звертають увагу на творчість самобутніх бессарабських авторів – І. Мінковського, Д. Шушулкова. Одним із найбільш популярних авторів «РК» став Д. Караулан – майстер гостросоціальних фейлетонів та, як сам зізнався, «безневинних» гуморесок. Письменник-самоук, талант якого визнав І. Мавроді, завдяки наполегливості І. Кондова регулярно надсилав свої твори до газети. Потужний гумористичний струмінь (витоками якого є усна народна творчість) у творчості сучасних бессарабських авторів давав змогу редакції з нагоди Дня гумору наповнювати їхніми творами весь розворот газети.

Незважаючи на низький художній рівень та наявність значного шару діалектної лексики (що визнавали й самі автори), редакція вважала за можливе друкувати твори навіть поетів-аматорів (представників старшого покоління), популяризуючи в такий спосіб красу рідної мови та демонструючи незнищенне творче начало болгарського народу (1991. – № 13).

Попри пильну увагу редакції до літературного життя болгарської громади з різних причин залишилася неналежно представлена творчість найвідомішого болгарського письменника радянського періоду Івана Мавроді (1911 – 1981). І. Мавроді став співцем установлення радянської влади на Одещині, його твори (переважно російськомовні) у повоєнний період мали багатотисячний наклад. Попри це, за словами голови Одеської організації СПУ Б. Сушинського, українські болгари недостатньо обізнані з творчістю свого легендарного земляка (1991. – № 19).

Член КППС, ветеран війни, І. Мавроді неодноразово звертав увагу влади на нерозв'язані проблеми культурного розвитку болгарської меншини, через що зазнав переслідувань. Саме громадянська активність письменника, його фрондизм стали предметом гордощів редакції. Не випадково з нагоди 83-ї річниці від дня народження Мавроді газета відгукнулася публікацією доповідної записки, адресованої партійному керівництву області та республіки (1994. – № 25) із закликом створити належні умови для реалізації конституційних прав радянських болгар з розвитку їхньої культури, зокрема у сфері красного письменства.

Після смерті І. Мавроді письменники Бессарабії рідко зверталися до прозових жанрів великої форми. Вакуум заповнив І. Ненов романом автобіографічного характеру «Мостът на раздялата» (1994), присвяченому сталінським репресіям у повоєнний період. Появу роману, значної події в житті болгарської громади, журналісти видання зустріли з

великим ентузіазмом: було передруковано передмову Б. Сушинського, опубліковано звіт із презентації видання, а також одразу в трьох номерах газети – уривки з книжки (№ 36, 39, 41).

На хвилі інтересу до творчості репресованих комуністичним режимом митців у Болгарії повертають із небуття ім'я таврійського письменника й громадського діяча М. Хаджийського (1916–1944), який у роки Другої світової війни виступив ініціатором повернення земляків на історичну батьківщину. У 1992 р. «РК» уперше ознайомлює українських читачів з творчістю відомого земляка, надрукувавши біографічний нарис болгарського журналіста Л. Георгієва та передсмертні вірші поета (24 жовт). Із цього часу М. Хаджийський назавжди ввійшов до пантеону славетних діячів болгарської культури в Україні, а обізнаність із його творчістю, на думку авторів видання, стала мірилом збереження болгарської ідентичності. Наступного року розширений та доповнений нарис Л. Георгієва «Мішо Хаджийський – забутий таврійський письменник» вийшов уже в трьох номерах газети (№ 41, 43, 45).

На нашу думку, публікація оповідань автора зі збірки «Пуста чужда чужбина» (Софія, 1943) відіграла певну деструктивну роль в утвердженні нової громадянської свідомості українських болгар, посиливши образ рідної землі як негостинної матері, злої мачухи. На сторінках газети у матеріалах читачів, які відвідали історичну батьківщину, дедалі частіше звучить тема втраченого раю. Тому не можемо цілком погодитися з думкою відомого етнолога Ю. Огульчанського про те, що болгари вже давно інтегровані українським суспільством і не відокремлюють себе від нього, а їхні проблеми «не виходять за межі збереження свого етно-культурного обличчя» [6, с. 41]. Автономістські настрої серед бессарабських болгар на початку 90-х були доволі значними, про що свідчать й результати голосування 1 грудня 1991 р. про окремий статус Болградського району.

Не всі рішення редакції з популяризації творчості бессарабських письменників нам видаються логічно виправданими. Приміром, формат газетного видання надає недостатньо можливостей для публікації прозових творів. Через це новела І. Вилкова (один із найменших прозових жанрів!) вийшла у скороченому вигляді (1991. – № 29), що, поза сумнівом, негативно позначилося на естетичному впливі твору на читача. З іншого боку, так само неприйнятною вважаємо іншу ініціативу редакції, коли напередодні літнього періоду відпусток у спареному номері шість сторінок із восьми відвели під публікацію оповідання вже згаданого І. Вилкова (1993. – № 28–29).

Інтерв'ю з окремими представниками сучасного літературного процесу, письменниками Болгарії, для бессарабського читача особливого

інтересу не становили, оскільки тематика і проблематика творів ніяк не стосувались ані реалій життя діаспори, ані спільного історичного минулого. З іншого боку, й журналісти видання на ставили собі за мету актуалізувати творчість авторів із метрополії, наблизити її зміст до сприйняття читачів із діаспори (1992. – 5 груд.).

Літературознавча критика посідає належне місце на сторінках газети. У постійній рубриці «Одеса – осередок болгарської культури» викладач Одеського університету імені І. Мечникова Б. Шайкевич упродовж року (листопад 1990 – листопад 1991 р.) публікував нариси з життя письменників Е. Мутевої, Д. Чинтулова, Н. Герова, Г. С. Раковського, В. Друмева, І. Вазова. Низка матеріалів, що не ввійшли до цієї рубрики, присвячена творчості Хр. Ботева.

Незважаючи на вже сформовану традицію видання ідеалізувати та опоетизовувати діяння одеських комерсантів болгарського походження середини ХІХ ст., Б. Шайкевич наважився в аналізі автобіографічної повісті В. Друмева «Ученик и благодетели» підкреслити її викривальний пафос, реалістичну манеру змалювання автором болгарських меценатів як пихатих та егоїстичних скнар (1991. – № 21). Схоже, що редакція загалом виважено ставилася до окремих проявів національного самобичування: ознайомлюючи читачів з публікаціями газети «Българска мисъл» (Одеса, 1907), журналісти дібрали статтю, яка в гострій, саркастичній формі викриває болгарських «аристократів-кровопивць» початку ХХ ст., звинувачуючи їх у снобізмі, зарозумілості та визискуванні земляків-селян (1994. – № 20). Як бачимо, видання болгарської громади початку і кінця ХХ ст. однаково далекі від національного замилювання.

Зважаючи на більш інтенсивний прояв національного відродження болгарської громади в сусідній Молдові, редакція «РК» вдається до передруку матеріалів (анотацій, рецензій, оглядів) з кишинівської газети «Родно слово». Аналіз подібної тематики інших періодичних видань національних меншин України [7, с. 56] дозволяє стверджувати, що редакція «РК» в ознайомленні читачів із новинками книговидавничого процесу дотримувалася високих професійних стандартів.

Постанова Кабінету Міністрів «Про спеціалізовані редакції для випуску літератури мовами національних меншин» (1992) передбачала створення національної редакції при видавництві «Маяк» (Одеса), завдяки чому вихід книжок болгарською мовою в Україні став більш регулярним. Редакція радо вітала рішення українського уряду і по змозі реагувала на появу нових видань розлогими рецензіями. З іншого боку, здійснювана радянською владою в 20–30-х рр. політика коренізації, створення Укрдержнацменвидаву та його плідна діяльність [8, с.

73] спонукали дописувачів «РК» виявляти неприховане невдоволення недостатньою активністю Києва в питанні відродження болгарської духовної культури.

З метою соціалізації молодого покоління бессарабських болгар редакція вже у восьмому номері газети започатковує традицію публікувати казки для своїх найменших читачів. Несподіваним є рішення розмістити матеріал на другій сторінці видання. Проте вже в наступному номері «дитяча сторінка» опиниться на звичній для себе четвертій шпальті під традиційною рубрикою «Прочитайте своїм дітям». Народні казки були представлені в обробці класиків болгарської літератури, таких як А. Каралійчев, Ран Босілек, Елін Пелін, Г. Зідарова, А. Разцветніков. Інколи тексти супроводжувалися короткою інформацією про авторів.

Логічним видається рішення редакції знайомити читачів також і з дитячою творчістю сучасних бессарабських і таврійських письменників: Г. Барбарова (цикл «Забавната Дорина»), Н. Стоянова, В. Калоянова (зб. «Зв'язлив капчук»). Газета широко анонсувала появу укладеної відомими мовознавцями Іваном та Ельзою Стояновими збірки казок «Късметливата Неда» (1994. – № 26).

Газета регулярно публікує інформацію про проведення літературних конкурсів для дітей, ініційованих різними болгарськими державними установами, а також вміщує твори переможців (1993. – № 11).

Посилення болгарської етнічної ідентичності в середовищі авторів видання негативно вплинуло на формування нової (української) громадянської свідомості читачів газети. На думку окремих дослідників, та частина населення Бессарабії, соціалізація якої відбулася за часів перебування і перших років незалежності, більшою мірою мала ситуативну громадянську ідентичність, що залежала від соціально-економічного та політичного становища держави [9, с. 146]. На початку 90-х редакція «РК» зусиллями А. Гайдаржі та його однодумців на тлі економічних негараздів України створила глибоко поетичний образ Болгарії, країни високої культури й духовності. Цей контраст подекуди призводив до внутрішнього конфлікту болгарської етнічної ідентичності та української громадянської свідомості представників меншини. За умови відповідної редакційної політики негативний вплив згаданого конфлікту можна було б мінімізувати, адже етнічні маргінали зазвичай однаково успішно інтеріоризують культуру двох етносів [10, с. 151].

Лише з 1992 р. спостерігаємо поодинокі цитування творів Т. Шевченка у матеріалах авторів видання. Вірші Кобзаря подаються в перекладі болгарською мовою, а самого поета названо продовжувачем справи Кирила й Мефодія та «апостолом свого народу» (згадана риторика

на сторінках болгаромовного видання свідчить про глибоку повагу авторів до українського поета). Поступово газета починає інформувати своїх читачів про державні урочистості з нагоди вшанування пам'яті Шевченка.

Із нагоди Дня незалежності й за сприяння Е. Стоянової в газеті з'явився матеріал про відомого поета М. Сингаївського (1992. – 29 серп.), перекладацька діяльність якого, власне, й актуалізувала появу статті. У будь-якому разі читач «РК» уперше за два роки виходу газети дістав змогу ознайомитися з творчістю людини, яка репрезентувала українську культуру, а не лише регіональну болгарську.

Відомо, що в контексті культури меншин і панівної культури концепт інтеграції протистоїть поняттю асиміляції, вказуючи на здатність обмінюватися цінностями, стандартами, моделями поведінки [11, с. 74]. Із незрозумілих причин редакція тривалий час приділяла неналежну увагу поглибленню українсько-болгарських зв'язків. Автори «РК» уперто ігнорували вдячний матеріал: факти культурної співпраці (переклад М. Хаджийським драми І. Франка «Украдене щастя», створення музики до уривка з балади Т. Шевченка «Причинна» («Реве та стогне Дніпр широкий...») викладачем Болградської гімназії Д. Крижанівським) на сторінках видання з'являлися принагідно і не спонукали журналістів до подальшого опрацювання цих тем.

Висновки. Попри окремі недоліки редакційної політики художньо-літературний компонент г. «Роден край» відіграв вагомий роль у відродженні етнічної ідентичності болгарської меншини. За умов зародження болгарського книговидавничого процесу в незалежній Україні журналісти видання доклали значних зусиль для популяризації творчості бессарабських авторів, чому сприяла поява так званої літературної сторінки. Щоб консолідувати болгарських письменників в Україні, забезпечити їм можливість повноцінного творчого розвитку, редакція «РК» спільно з Одеським товариством у 1994 р. виступила з ідеєю відродження (діяв у місті до 1914 р.) Болгарського літературного клубу. При цьому ініціатива редакції з популяризації літературної творчості читачів (рубрика «Перші кроки» з'явилася в дев'ятому номері видання) нашттовхнулася на об'єктивні перепони: низький художній рівень, порушення граматичних норм, зловживання росіянізмами тяжкими путями внутрішньої самоцензури віднаджували поетів-аматорів від публікацій у «РК».

Показово, що з вуст головного редактора видання Д. Костової дедалі частіше звучить гасло «бессарабські болгари – гідні громадяни України». Символічний підсумок п'ятирічного періоду нелегкого і часом драматичного пошуку болгарською меншиною нової батьківщини

підбила публікація в останньому номері газети за 1995 р. вірша читачки Л. Чиканчі «Любов до України».

Подяка. Автор висловлює щирю подяку Афанасію Гайдаржі та Дорі Костовій, які люб'язно надали для опрацювання відсутні в бібліотеках України примірники газети «Роден край».

1. Костова Д. Газета «Роден край» – очаг и трибуна болгарского национального возрождения в Украине / Д. Костова // Всеукраїнській болгарській асоціації – 10 років. – Одеса : Маяк, 2003. – С. 162–168.

2. Стоянова Е. П. Феномен збереженого слова: етномовний та соціолінгвістичний аспект острівного писемного дискурсу : моногр. / Е. П. Стоянова. – К., 2004. – 280 с.

3. Налбантова Е. Поезията на българите от Украйна и Молдова – трудните пътища на идентичността / Българите в Северното Причерноморие : изследвания и материали. – Одеса : Друк, 2006. – Т. 9. – С. 331–346.

4. Георгиева Цв. Идентификацията на «родното» («родината») в поезията на бесарабските българи / Цв. Георгиева // Българите в Северното Причерноморие : изследвания и материали. – Велико Търново : Университетско издателство «Св. св. Кирил и Методий», 2000. – Т. 7. – С. 531–540.

5. Пушков И. Тема на сборника: «Български поети и писатели от Бесарабия» / И. Пушков // Българска Бесарабия : български поети и писатели от Бесарабия. – Болград : Одес. обл. център за българска култура в гр. Болград, 2007. – Вип 4. – С. 3–5.

6. Огульчанський Ю.А. Етнічна структура українського суспільства: уявні та дійсні проблеми / Ю.А. Огульчанський. – К. : Вид. дім. «Кієво-Могилянська академія», 2006. – 68 с.

7. Колісник Ю. В. Преса національних меншин України або як навчитись любити свою націю / Ю. В. Колісник. – Черкаси : Брама-Україна, 2006. – 144 с.

8. Захаржевська В. О. Роль Укрдержнацменвидаву в розвитку духовної культури болгарської діаспори в Україні / В. О. Зхаревська // Відродження мов і культур західних та південних слов'ян в Україні. – К. : Вежа, 1995. – С. 71–75.

9. Ганчев О. І. Етнічна і громадянська ідентичність болгар Бессарабії: проблеми сумісності / О. І. Ганчев, Г. В. Леснікова // Етнографія Крима ХІХ–ХХІ вв. и современные этнокультурные процессы: материалы и исследования / отв. ред. М. А. Араджиони, Л. А. Науменко. – Симферополь : СГГ, 2012. – Вып. 3 – С. 145–151.

10. Шульга Н. А. Этническая самоидентификация личности / Н. А. Шульга. – К. : Ин-т социологии НАН Украины, 1996. – 200 с.

11. Перотті А. Виступ на захист полікультурності / Антоніо Перотті. – Львів : Кальварія, 2001. – 128 с.

1. Kostova D. The Newspaper «Rodен Krai» – hearth and the tribune of the Bulgarian national revival in Ukraine / 10 years of the Bulgarian-Ukrainian association. – Odesa : Maiak, 2003. – P. 162–168.

2. Stoyanova E. P. Phenomenon of the kept words: etnolinguistic and sociolinguistic aspect of the local discourse in the written form. – Kyiv : KSU, 2004. – 280 p.

3. Nalbantova E. Poetry of the Ukrainian and Moldovan Bulgarians – a difficult path to identity / The Bulgarians in the Northern Black Sea Coast. – Odesa : Druk, 2006. – Vol. 9. – P. 331–346.

4. Georgieva Zv. Identification of the «native» («Motherland») in the poetry of Bessarabian Bulgarians / The Bulgarians in the Northern Black Sea Coast. – Veliko Tarnovo, 2000. – Vol. 7. – P. 531–540.

5. Pushkov I. The theme of the collection: «The Bulgarian poets and writers in Bessarabia» / Bulgarian Bessarabia: Bulgarian poets and writers in Bessarabia. – Bolgrad, 2007. – Vol. 4. – P. 3–5.

6. Ohulchanskyi Yu. A. The ethnic structure of Ukrainian society: the imaginary and the real problems / Yu. Ohulchanskyi. – Kyiv, 2006. – 68 p.

7. Kolisnyk Yu. V. Media of national minorities of Ukraine or how to learn to love your nation / Yu. Kolisnyk. – Cherkasy : Brama-Ukraina, 2006. – 144 p.

8. Zaharzhavska V. O. Role of the Ukrderzhnatsmenvydav in the development of spiritual culture of the Bulgarian Diaspora in Ukraine / V. O. Zaharzhavska // The revival of languages and cultures of western and southern Slavs in Ukraine. – Kyiv, 1995. – P. 71–75.

9. Hanchev O. I. Ethnic and civic identity of Bessarabia Bulgarians, compatibility problems / Hanchev O. I., Liesnikova H. V. // Ethnography of Crimea in XIX-XXI centuries and modern ethno-cultural processes. – Simferopol, 2012. – Vol. 3. – P. 145–151.

10. Shulha N. A. Ethnic self-identification of the person / N. A. Shulha. – Kyiv, 1996. – 200 p.

11. Perotti A. Plaidoyer pour l'interculturel / Perotti Antonio. – Lviv, 2001. – 128 p.

UDC 007: 304: 070: 323.15

Literary Page Of The Newspaper «Rodен Krai»: Searching For National Identity

Viacheslav Shvets, Assistant,

Institute of Journalism of Taras Shevchenko National University of Kyiv, 36/1, Melnykova street, Kyiv, 04119, Ukraine, e-mail: krum2003@ukr.net

The article is devoted to the analysis of the content of the newspaper «Rodен Krai» of the Bulgarian national minority in Ukraine, its art and literary component's impact in the rise of national consciousness of readers. The period studied of 1989–1995, is a period when the basic principles of editorial policy were

formed. Special attention is paid to the coverage of local Bessarabian writers' work. Analysis of the main corpus of publications, editorial letters gives the reason to state that the newspaper «Rodен Krai» certainly played a significant role in reviving of the oppressed national identity of the Bulgarian minority, which occurred against a background of slow formation of Ukrainian civic consciousness.

Key words: the media of ethnic minorities, the ethnic consolidation, the editorial policy.

Литературная страница газеты «Роден край»: в поисках национальной идентичности

Вячеслав Шве́ц, ассистент

Статья посвящена анализу информационного наполнения газеты болгарского национального меньшинства в Украине «Роден край», роли художественного-литературного компонента издания в подъёме национального сознания читателей. Исследуемый период приходится на 1989–1995 года, когда осуществлялось формирование основных принципов редакционной политики. Особенное внимание уделено освещению на страницах газеты творчества местных, бессарабских писателей. Анализ основного массива публикаций, редакционной почты даёт основания утверждать, что издание «Роден край», безусловно, сыграло значительную роль в возрождении национальной идентичности болгарского меньшинства, которое, впрочем, наблюдалось в условиях замедленного формирования украинского гражданского сознания.

Ключевые слова: пресса этнических меньшинств, этническая консолидация, редакционная политика.